

SAFRANBOLU'YA KARŞI YENİ BİR HAKSIZLIK (*)

Kızıltan ULUKAVAK

31.07.2020 tarihli Sözcü Gazetesi'nde Sayın Soner YALÇIN tarafından kaleme alınan **"Bayram Günü Yazmak İstemezdim"** başlıklı yazının, **"Hilafet Ordusu"** başlığını taşıyan son bölümünde, vatan haini Anzavur'dan ve Hilafet Ordusu'ndan söz edilirken, Anzavur yanlılarının *"...Düzce, Bolu, Gerede, Safranbolu, Çerkeş'te vatan savunması yapan, savunan Kuvay-ı Milliye güçlerini acımasızca katlettiler"* denilmiş ve sayılan kentler arasına Safranbolu'nun da alınmış olmasının tarihsel gerçeklerle bağdaşmadığı açıklaması, bir Safranbolulu olarak bir yazı ile yazara iletilmiş ve kendisinden "kültürel değerleriyle de ünlü, Safranbolu'nun, Kuvay-ı Milliye ve ATATÜRK karşıtı gibi nitelendirilmemesi; hiç hak etmediği halde Hilafet ve Saltanat yanlısı gibi tanınmaması için, bu açıklamaya, kamuoyunu bilgilendirme açısından, kısacık da olsa gelecek yazılarında yer verilmesi", isteminde bulunulmuştur. Ancak bu istem, yazar tarafından ne yazık ki, bu güne kadar gerçekleştirilmemiştir.

Sözkonusu yazıdan ve Safranbolu'ya yapılan haksızlıktan kuşkusuz büyük rahatsızlık duyan Safranboluluları ve özellikle genç kuşakları bilgilendirmek amacıyla, Sözcü Gazetesi yazarına gönderilen açıklamaya aşağıda aynen yer verilmesinde yarar görülmüştür.

"21 Nisan 1920 günü Gerede hilafet yanlılarının yönetimine geçer. Oradan ayaklanmayı Kızılcahamam, Çerkeş ve Safranbolu'ya da yaymak için bir grup, üç koldan yola çıkar.(Eyüp Akman, *Safranbolu'da Dayıoğlu Olayı, Ankara 2005, Sayfa:128*) Safranbolu'ya gelenler Geredeli Dayıoğlu İbrahim Ağa'nın başını çektiği 50 kişilik gerici bir gruptur. Saltanat ve hilafet yanlısı Safranbolu Kaymakamı, Kadısı ve Savcısı, güya kan dökülmesini önleme amacıyla Safranbolu'da fazla sayıda olmayan jandarma güçlerini silahsızlandırırlar. (Nurettin Peker, *İstiklal Savaşı, Kastamonu ve Havalisi Deniz ve Kara Harekati, Gün Basımevi, İstanbul 1955, Sayfa 178-182*)

Safranbolululardan gelenlere katılan olmasa da, 23 Nisan 1920 günü Safranbolu asilerin eline geçer. Asiler kasaba eşrafından Kilecioğlu'nun oğlu Rifat Bey'i rehin alarak, Kastamonu'yu ele geçirmek üzere Araç'a doğru yönelerek Safranbolu'dan ayrılırlar. Bunun üzerine Kastamonu Valisi Cemal Bey, Binbaşı Şevket Bey komutasında bir birliği Daday üzerinden Safranbolu'ya gönderir, 29 Nisan 1920 akşamı Safranbolu'ya alkışlarla giren Binbaşı Şevket Bey doğru Kale'deki Hükümet Konağına çıkar. Kaymakam Mahmut Sami ve diğerleri önce Araç yönüne, sonra Gerede'ye kaçarlar. Geredeli Dayıoğlu çetesi dağılır.(Hüsnü Açıksözcü, *İstiklal Harbinde Kastamonu, Vilayet Matbaası 1933, Sayfa:50-52*)

Kurtuluş Savaşı sırasında Kastamonu'da Kuvay-ı Milliye yanlısı Açıksöz gazesini çıkaran Hüsnü Açıksözcü, yukarda değinilen kitabında, olayları yakından takip eden bir gazeteci olarak, ayrıca *"...Bu vakayı çıkaranlar kaymakam, kadı gibi memurlardı. Safranbolulular gibi çok açık zihinli ve kıymetli insanların üç beş çapulcuya katılıp, millet buyruğuna karşı gelmeyecekleri tabiiydi..."* demek suretiyle Safranboluluları aklar.

Bu arada, Kastamonu Valisi Cemal Bey'in, TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya 29 Nisan 1920'de çektiği telgrafta Safranbolu'da dükkanların kapanması, telgraf haberleşmesinin kesilmesi olaylarının *"dışardan gelen bazı fesatçılardan kaynaklandığını"* bildirmesi (*Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Resmi Yayınları, Seri No 1, Türk İstiklal Harbi, VI.Cilt, İstiklal Harbinde Ayaklanmalar (1919-1921), Gn.Kur.Basımevi 1974, Sayfa: 101*);

Ayrıca TBMM'nin 01 Mayıs (1336) 1920 günkü gizli oturumda, Bolu ve çevresindeki isyanlar hakkında açıklamalarda bulunan ATATÜRK'ün, Bolu, Düzce, Gerede, Çerkeş, Yabanabad (Kızılcahamam), Beypazarı gibi yörelerde olup bitenleri ve oralardaki yöneticilerin kuşkulu davranışlarını etraflıca anlatmasına karşılık, Safranbolu'yla ilgili olarak sadece, *"...Kastamonu'dan Safranbolu istikametine bir kuvvet tahrik ettik. Bu kuvvet Safranbolu'ya hakim ve cereyanın Safranbolu'nun şarkına geçmesine mani oldu"* demekle yetinmesi (TBMM Gizli Celse Zabıtları, TBMM Basımevi – Ankara 1980, Cilt:1, Sayfa: 4 - Devre:1, 8. İn'ikat, 4.Celse, 01.05.1920);

Öte yandan, Bolu isyanına katılanlar için çıkarılan affın, kimleri kapsadığına ilişkin, 17 Ocak 1921 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesinde, *"Safranbolu olayının, ayaklanma kıvılcımının Gerede yoluyla Safranbolu'ya sıçramasından başka bir şey olmadığından"* bahsedilmesi (Eyüp Akman, *Safranbolu'da Dayıoğlu Olayı, Ankara 2005, Sayfa:147-148*);

Safranbolu'daki olayların gerçek yüzünü açıklamaya yeter düzeydeki kanıtlardır.

Bu tarihsel gerçekler göz ardı edilerek Gerede gibi Safranbolu'da da, hilafet yanlısı bir ayaklanmadan söz edilmesi Safranbolu için büyük bir haksızlık ve talihsizliktir. Oysa Safranbolu'da, Gerede'dekine benzer, 31 Mart Vakası ile ilişkili K r Ali Hoca gibi kişilerin başlattığı ne bir başkaldırı vardır ve ne de Ankara'dan gelen ve aralarında Trabzon Milletvekili Hüsrev Bey (*Binbaşı rütbesiyle Atatürk'le birlikte Samsun'a  ıkanlardandır, daha sonra "Gerede" soyadını alacaktır*) ile Lazistan ve Bolu Milletvekillerinin bulunduğu grubu, Gerede yakınındaki   pınar köprüsünde, ellerinde yeşil bayraklı kişilerin pusuya düşürerek esir almaları, dövüp tutuklamaları gibi bir olay vardır. (*Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Resmi Yayınları (a.g.e) Sayfa:104-105*)

Özetle, yazınızda belirttiğinizin aksine, Safranbolu'da Kuvay-ı Milliye g  lerinin acımasızca katletilmesi gibi yüz kızartıcı bir olay, asla gerçekleşmemiştir. Bu konuda birkaç kenti içeren bir genelleme yapılacaksa, bu genellemede Safranbolu'ya asla yer verilmemelidir.

İnternette (www.ulukavak.net) adresindeki web sayfamda yer alan, "*Bir Safranbolu'nun Penceresinden Safranbolu*" adlı kitabımda da (*Karabük Üniversitesi Yayınları 2017, Sayfa: 33-40*) bu konuda çok geniş açıklamalar bulunmaktadır.

Takdir ve değerlendirmelerinize sunarım. En derin saygılarımla,"

(*) 18.08.200 tarihli Safranbolu Ekspres Gazetesi'nde yayımlanmıştır.